

ФОРМИ ТА МЕТОДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

ної лабораторії. *Збірник наукових праць. Інформаційні технології і засоби навчання*, 2013. № 4. URL: <http://surl.li/ixwkch>

3. Нежива Л., Паламур С. Методична модель застосування доповненої реальності на уроках читання в початковій школі. *Педагогічна освіта: теорія і практика, Психологія. Педагогіка*, 2020. № 34 (2). С. 6–13. DOI: <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2020.34.1>

4. Слупська Я., Шкурченко О. Застосування віртуальної реальності (VR) у освіті. *Молодий вчений*, 2022. № 9 (109). С. 82–88. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-9-109-19>

5. Швардак М. Імерсивні технології в початковій освіті. *Науковий вісник Сіверщини. Серія: Освіта. Соціальні та поведінкові науки*, 2023. № 2 (11). С. 227–239. URL: <https://seducation.academysps.edu.ua/wp-content/uploads/2023/11/Shvardak-M.-V..pdf>

REFERENCES

1. Bakhmat, N., Popadych, O., Derkach, L., Shvardak, M., Lukashchuk, M. & Romanenko, V. (2022). Vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii dlia pidhotovky suchasnykh uchyteliv v osvıtomu seredovyshchi [The use of information technologies for training modern teachers in the educational environment]. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, No. 14 (2). pp. 479–499. DOI: <https://doi.org/10.18662/rem/14.2/591> [in Ukrainian].

2. Zhuk, Yu. (2013). Orhanizatsiia subiektno-orientovano ho navchalnoho seredovyshcha v dydaktychnomu prostori virtualnoi laboratorii [Organization of a subject-oriented learning environment in the didactic space of a virtual laboratory]. *Collection of scientific works. Information technologies and teaching aids*, No. 4. Available at: <http://surl.li/ixwkch> [in Ukrainian].

3. Nezhyva, L. & Palamur, S. (2020). Metodychna model zastosuvannia dopovненоi realnosti na urokakh chytannia v pochatkovii shkoli [Methodological model of the use of augmented reality in reading lessons in primary school]. *Pedagogical education: theory and practice. Psychology. Pedagogy*, No. 34 (2). pp. 6–13. DOI: <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2020.34.1> [in Ukrainian].

4. Slupska, Ya. & Shkurenko, O. (2022). Zastosuvannia virtualnoi realnosti (VR) u osvıti [Application of virtual reality (VR) in education]. *Young Scientist*, No. 9 (109). pp. 82–88. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-9-109-19> [in Ukrainian].

5. Shvardak, M. (2023). Imersyvni tekhnolohii v pochatkovii osvıti [Immersive technologies in primary education]. *Scientific Herald of Sivershchyna. Series: Education. Social and Behavioural Sciences*, No. 2 (11). pp. 227–239. Available at: <https://seducation.academysps.edu.ua/wp-content/uploads/2023/11/Shvardak-M.-V..pdf> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 06.01.2025

УДК 378.091.3:[316.77:004.77]:61-057.87

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.320421>

Олена Мурзіна, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри медичної фізики, біофізики та вищої математики
Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

ФОРМИ ТА МЕТОДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

У статті розкрито форми та методи, за допомогою яких здійснюється реалізація змісту формування медіакомпетентності майбутніх лікарів у процесі доклінічної професійної підготовки в медичному університеті. Пропонуємо комплексне застосування традиційних та інноваційних форм організації освітнього процесу в медичному університеті. До основних методів відносимо нетрадиційні, інтерактивні методи навчання; есе; дослідницький метод; презентації освітньо-наукової діяльності; метод проєктів; портфоліо; індивідуальні завдання на платформі edX; індивідуальні завдання в додатку Office 365 Teams. Впровадження в освітній процес запропонованих форм та методів сприяє ефективному формуванню медіакомпетентностей майбутніх лікарів на етапі доклінічної професійної підготовки в медичному університеті.

Ключові слова: медіакомпетентність; медіакомпетентність лікаря; доклінічна професійна підготовка; форми; методи.

Лит. 15.

Olena Murzina, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor
of the Medical Physics, Biophysics and Higher Mathematics Department,
Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University

FORMS AND METHODS OF IMPLEMENTING THE CONTENT OF FORMING MEDIA COMPETENCE OF FUTURE DOCTORS AT A MEDICAL UNIVERSITY

The article reveals the forms and methods by which the content of the formation of media competence of future doctors is implemented in the process of preclinical professional training at a medical university. The structure and content of the programs of educational disciplines are outlined which allow future doctors to form the components of the doctor's media competence. This is facilitated by the comprehensive use of traditional and innovative forms of organizing the educational process at a medical university. Innovative forms provide the necessary "innovative climate" in higher

medical education institutions. Such forms contribute to the development of creativity and critical thinking of future doctors, lay the foundation for further understanding and improvement of one's medical knowledge, successful application of acquired knowledge in practice. The introduction of innovative forms of the formation of media competence of future doctors helps to prepare highly qualified and competitive specialists to be able to perform scientific research, professional and creative tasks. Innovative forms make it possible to move from studying an abstract subject to perceiving it as a means of communication and thinking and switch over from educational and cognitive activity to a modern, creative level. The introduction of innovative forms significantly improves the quality of presenting educational material and the effectiveness of its assimilation by students, enriches the content of the educational process, increases motivation for learning, and creates conditions for closer communication between the student and the teacher. Therefore, the use of innovative forms is extremely important in the learning process at the stage of preclinical professional training at a medical university.

The main methods include non-traditional, interactive teaching methods; essay; research method; presentations of educational and scientific activities; project method; portfolio; individual tasks on the edX platform; individual tasks in the Office 365 Teams application. The introduction of the proposed forms and methods into the educational process contributes to the effective formation of media competencies of future doctors at the stage of preclinical professional training at a medical university.

Keywords: *media competence; media competence of a doctor; preclinical professional training; forms; methods.*

Постановка проблеми. У час реформування вищої медичної освіти, відповідно до нових викликів, особливо важливим є підвищення якості підготовки фахівців закладу вищої медичної освіти. Важливо підготувати таких лікарів, які уміли б будувати відносини і спілкуватися з пацієнтами, орієнтуватися в сучасному медіапросторі, вдало використовувати на практиці отриману медіаінформацію тощо. Для їх розв'язання важливого значення набуває впровадження в освітній процес відповідних форм та методів реалізації змісту формування медіакомпетентності майбутніх лікарів у процесі доклінічної професійної підготовки в медичному університеті.

У наукових студіях відомих науковців значну увагу приділено вивченню проблем медичної освіти, зокрема щодо реформування вищої медичної освіти (І. Булах, Ю. Вороненко, Ю. Колесник); інформатичної підготовки лікарів (Ю. Лях, О. Мінцер, І. Хаїмзон); професійної підготовки лікарів і провізорів (Ю. Вороненко, М. Гжегоцький, Л. Кайдалова).

Науковці наголошують на необхідності формування у суб'єктів пізнання навичок і вмінь різнобічно опрацьовувати медійний матеріал, що передбачає його аналіз, інтерпретацію, структурування і створення концептуальних моделей (С. Жаботинська, М. Житарюк, D. Rumelhart). Це значною мірою стосується і сучасних лікарів, а тому, формуванню їхньої медіакомпетентності треба надавати значну увагу ще на етапі навчання, оскільки саме тоді закладається фундамент їхньої професійної підготовки.

Мета статті – обґрунтувати форми та методи навчання, за допомогою яких відбувається реалізація змісту формування медіакомпетентності майбутніх лікарів у процесі професійної підготовки в медичному університеті.

Результати дослідження. Форми, методи, технології та засоби професійної підготовки майбутніх лікарів у процесі доклінічної професійної підготов-

ки в медичному університеті слугують для реалізації змісту формування медіакомпетентності майбутніх лікарів.

Форми (від лат. forma – зовнішній вигляд) – спосіб здійснення освітнього процесу, свідоме оволодіння навчальним матеріалом, певними вміннями та навичками [6].

Існує потреба у розвитку наукового мислення студентів, формування у них пошукових умінь та практичної підготовки до ефективної професійної діяльності.

До форм організації освітнього процесу, які сприяють формуванню медіакомпетентності, ми відносимо: традиційні (лекції, практичні, лабораторні заняття, самостійна, індивідуальна робота); інноваційні (відеолекції, вебінари, онлайн-конференції, участь у наукових конференціях, семінарах).

Провідною формою традиційного навчання у закладах вищої освіти є лекція, адже вона забезпечує системне подання наукових та професійних знань у викладенні науково-педагогічних працівників. Матеріал під час лекції подають науково, концентровано, логічно й аргументовано. У підготовці до заняття враховано зміст, структуру, добір прикладів та ілюстрацій, методичне оформлення, розрахунок часу, склад і особливості студентів.

У сучасних умовах одним із основних напрямів розвитку навчання є інтерактивні форми організації освітнього процесу. Тому, вважаємо, що в під час модернізації освітнього процесу доцільно впроваджувати саме інтерактивні форми лекційних занять. Існують різні види інтерактивних лекцій: проблемна лекція, лекція із задалегідь запланованими помилками, лекція-пресконференція, бінарна лекція, лекція-дискусія, лекція-бесіда, лекція візуалізація

До традиційних форм ми віднесли такі, як лабораторні та практичні заняття. Вони передбачають різні види діяльності студентів і викладачів, а також самостійність здобувачів знань у навчанні. Так, лабораторні заняття сприяють виявленню зв'язку теорії з практикою, озброюють студентів методами

ФОРМИ ТА МЕТОДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

дослідження, формують навички користування приладами, вчать обробляти результати вимірювань і робити правильні наукові висновки. А практичні заняття – спрямовані на формування вмінь і навичок, необхідних для професійної діяльності і самоосвіти. Виконання таких робіт допомагає конкретизувати знання, розвиває вміння спостерігати і пояснювати сутність явищ.

Вагоме значення має самостійна, творча робота студентів, яка вважається одним з основних компонентів самостійної навчальної діяльності, що охоплює значну частину навчального навантаження.

Уважаємо, що самостійна робота важлива не лише для оволодіння змістом певного предмету, але й для формування здатності брати відповідальність, самостійно розв'язувати проблему, знаходити конструктивні рішення й вихід з проблемних ситуацій тощо [3]. Вона не лише дозволяє виробляти навички освітньої, наукової й професійної діяльності, а й сприяє поглибленню й розширенню знань, формуванню інтересу до пізнавальної діяльності, до виконання освітніх завдань в умовах медіасередовища та формує медіакомпетентність майбутніх лікарів на етапі доклінічної професійної підготовки.

Самостійна робота стимулює самоосвіту, підвищує активність та інтерес до навчання [14]. Це – складний комплекс взаємодій педагога й студентів в освітньому процесі, який відбувається без прямої допомоги педагога, проте під його чітким керівництвом. Така форма роботи спрямовує на самостійність у здобутті знань, передбачає оволодіння складними вміннями й навичками бачити мету та зміст роботи, організувати самоосвіту, уміння по-новому підходити до розв'язання індивідуальних завдань, спрямованих на пізнавальну й розумову активність, здатність до творчості й навчально-дослідного пошуку, що формує пошуково-аналітичний компонент у структурі медіакомпетентності лікаря.

Специфіка організації самостійної роботи в медіасередовищі полягає у можливості медіатизації етапів навчальної діяльності, використання медіатехнологій для розв'язання різних завдань, моделювання різних ситуацій, удосконалення системи професійної підготовки.

Методологічну основу організації самостійної діяльності студентів в умовах медіасередовища становлять загальнодидактичні принципи вищої освіти, з-поміж яких науковості, інноваційності, цифровізації, технологізації, самостійності, розвитку творчого потенціалу, креативності, критичного мислення, аналітичності, мотивації та системності.

Самостійна робота у медіасередовищі – це не доповнення до навчальної роботи, а особливий системний вид діяльності, який виводить освітній процес за межі окремого закладу освіти, що не зводиться

до інших, відкриває доступ до безлічі нових джерел інформації, озброює студентів новими засобами її отримання. Організація самостійної роботи в медіапросторі передбачає поетапність цього процесу.

Аналіз і синтез наукових досліджень з проблеми організації самостійної діяльності студентів у закладах вищої медичної освіти дає змогу визначити самостійну роботу як організаційно сплановану й методично скоординовану пізнавальну діяльність майбутніх лікарів для здобуття медіазнань, формування медіакомпетентності, що реалізується в умовах систематичного педагогічного керівництва з можливістю вибору кожним майбутнім фахівцем індивідуальної освітньої траєкторії. Очевидно, що самостійна робота вимагає інтенсивного мислення, розв'язання різноманітних пізнавальних завдань, аналізу й осмислення медіаінформації, тому в нашому дослідженні самостійну діяльність розглянуто як важливий чинник теоретичної й практичної підготовки майбутніх лікарів, спрямованої на формування медіакомпетентності.

Активізація самостійної роботи студентів закладів вищої освіти передбачає формування пізнавальної самостійної діяльності, розвитку їхніх творчих та креативних здібностей. Для цього у процесі доклінічної професійної підготовки майбутніх лікарів в умовах закладу вищої медичної освіти широко застосовують індивідуальну роботу.

Індивідуальна робота – це форма організації навчального процесу, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які слухачі отримують під час навчання, а також застосування їх на практиці [4]. Індивідуальну роботу студенти виконують самостійно під керівництвом викладачів. Здебільшого індивідуальну роботу кожен студент виконує окремо за власним вибором.

Серед індивідуальних завдань найпоширенішими є такі: презентація з теми (модуля) або вузької проблематики; анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки, написання есе на медичну тематику.

На етапі доклінічної професійної підготовки майбутніх лікарів пропонуються такі різновиди індивідуальних завдань: доповідь на лекційному (семінарсько-практичному) занятті за умови, що тема індивідуального завдання дотична до теми заняття; виступ з матеріалами індивідуального завдання як елемент мікровикладання на лекційному (семінарсько-практичному) занятті для студентів; презентація матеріалів індивідуального завдання на засіданнях наукового гуртка, звітної студентської конференції тощо.

У структурі індивідуального завдання потрібно передбачити тему й мету; вступ; виклад змісту (за потреби подавати схеми, рисунки, моделі, описи, систематизовану реферативну інформацію та її аналіз); висновки; список використаних джерел.

Велике значення для формування медіакомпетентності мають виконання навчально-творчих завдань. Навчально-творче завдання передбачає розвиток творчого потенціалу особистості. С. Сисоєва дає таке визначення: “навчально-творче завдання – це така форма організації змісту навчального матеріалу, за допомогою якого педагог створює творчу ситуацію, прямо чи опосередковано визначає мету, умови, вимоги до навчальної творчої діяльності, в процесі якої суб’єкти навчання активно оволодівають знаннями та вміннями, розвивають власні творчі здібності” [8].

Нам імпонує думка О. Тітової про роль викладача в освітньому процесі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, яка не тільки залишається провідною, але й ще більше ускладнюється, оскільки змінюється зміст його праці [12]. Викладач здебільшого виконує функцію наставника, що потребує від нього постійної самоосвіти, професійного зростання й сформованої медіакомпетентності. Під час навчання майбутніх лікарів викладачі самі навчаються та розвивають свою медіакомпетентність.

Пріоритетним у розвитку вищої медичної освіти має стати співіснування двох стратегій навчання – “традиційної та інноваційної, тобто формування готовності особистості студента-медика до динамічних змін у суспільстві за рахунок розвитку різноманітних форм клінічного мислення, а також його особистісного становлення” [13].

Інноваційні форми дають можливість перейти від вивчення абстрактного предмета до сприйняття його як засобу спілкування і мислення, а навчально-пізнавальну діяльність перевести на сучасний, творчий рівень. На нашу думку, упровадження інноваційних форм значно підвищує якість подачі навчального матеріалу й результативність його засвоєння студентами, збагачує зміст освітнього процесу, підвищує мотивацію до навчання, створює умови для більш тісної комунікації між студентом та викладачем. Тому використання інноваційних форм є надзвичайно важливим у формуванні медіакомпетентності майбутніх лікарів у процесі доклінічної професійної підготовки в медичному університеті.

Із упровадженням дистанційного навчання, в умовах воєнного стану, заклади вищої освіти почали застосовувати таку форму навчання, як вебінар, що потребує від сучасного студента сформованої медіакомпетентності. За допомогою медіатехнологій та Інтернет-технологій вебінар зберіг головну ознаку заняття – інтерактивність, яка забезпечує моделювання функцій доповідача, слухача, що працюватимуть інтерактивно, комунікуючи за сценарієм проведення такого заняття [15].

Також ефективним у формуванні медіакомпетентності майбутніх лікарів є такі форми, як:

онлайн-конференції, участь у наукових конференціях та семінарах.

Важливе значення для реалізації змісту мають методи формування медіакомпетентності майбутніх лікарів у процесі доклінічної професійної підготовки в медичному університеті.

Метод ми розуміємо, як спосіб “досягнення мети, розв’язання конкретної задачі; сукупність прийомів (операцій) практичного впливу чи теоретичного освоєння об’єктивної дійсності з метою її пізнання” [2].

Метод навчання має об’єктивну (система знань, що використовується і розширюється у процесі навчального пізнання) та суб’єктивну (різноманітні способи діяльності) сторони.

До основних методів ми відносимо нетрадиційні, інтерактивні методи навчання; есе; дослідницький метод, презентації освітньо-наукової діяльності; метод проектів; портфоліо; індивідуальні завдання на платформі edX, індивідуальні завдання у додатку Office 365 Teams інноваційні. До традиційних методів навчання відносимо словесні (лекція, бесіда, розповідь, пояснення, дискусія, робота з книгою); наочні (ілюстрування, демонстрування, спостереження); практичні (самостійна робота, вправи, лабораторний досвід).

Оскільки складні знання чи дії не засвоюються відразу загалом, то їх необхідно впроваджувати в освітній процес окремими елементами. Важливо використовувати евристичний (частково-пошуковий) метод, який здійснює поелементне формування досвіду творчої діяльності в студентів (бесіда, проблемний виклад тощо), дослідний формує загальні творчі здібності у процесі цілісного виконання системи проблемних завдань. Вони мають становити певну систему і розташовуватися за ступенем зростання складності [5].

Методами, що використовуються під час вивчення навчальних дисциплін, є ті, що впливають на свідомість, спрямовані на формування поглядів, уявлень, понять; активні методи, які стимулюють самооцінку, саморефлексію, самовиховання. Активні методи – це такі способи навчальної взаємодії, що активізують самостійність думок тих, хто вчиться, залучають їх до процесу вироблення інформації, формують систему ставлень, створюють атмосферу порозуміння та співпереживання, роблять дорослих учнів справжніми суб’єктами навчання [9]. У формуванні медіакомпетентності майбутніх лікарів широко можуть застосовуватися різні методи інтерактивного навчання.

Сучасні технології навчання дають змогу використовувати в освітньому процесі не лише традиційні методи, але й інтерактивні, такі як, комп’ютерне моделювання реальних клінічних випадків і складних біохімічних чи біофізичних процесів, використання віртуального мікроскопа, стимулятор

ФОРМИ ТА МЕТОДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

віртуальних лабораторій, віртуальний пацієнт та інше. Візуалізація складних процесів поліпшує їхнє сприйняття, є додатковою мотивацією до навчальної діяльності [6].

На нашу думку, використання сучасних технологій інтерактивного навчання при підготовці майбутнього лікаря сприятиме підвищенню мотивації студентів до майбутнього професійного розвитку та формуванню у них медіакомпетентності. Різноманітність у підходах до навчального процесу студентів визначає професійну компетентність майбутніх фахівців. А це означає ґрунтовне засвоєння фундаментальних природничих наук, перенесення цих знань для розуміння процесів професійного спрямування, прагнення до подальшої самоосвіти, розвиток професійного мислення, вміння прогнозувати ситуації, відстоювання власних позицій, компетентний підхід до нестандартних клінічних ситуацій тощо [10].

У формуванні медіакомпетентності майбутніх лікарів у процесі доклінічної підготовки у медичному університеті важливого значення набуває спрямованість на формування її складових, зокрема, пошуково-аналітичного компонента. На нашу думку, формування пошуково-аналітичного компонента буде сприяти використанню пошуково-дослідницького методу. Пошуково-дослідницький метод передбачає створення проблемних ситуацій, що спонукає студентів до самостійної практичної роботи зі збирання та систематизації фактів (фактичний матеріал студенти добирають із наукових праць або експерименту), пошукової діяльності (аналізу фактів, постановку проблеми і її розв'язання), організовує творчу, самостійну роботу, дає проблемні завдання із зазначенням мети роботи (проблемні ситуації виникають під час виконання навчальних завдань, що мають не тільки теоретичне, але й практичне значення). При цьому формується високий (дослідницько-евристичний) рівень проблемності, властивий для діяльності в новій ситуації, алгоритм якої невідомий (висуненням гіпотез, пошуком та використанням аналогії у розмірковуваннях). До них відносять метод проєктів – передбачає досягнення мети через детальне розв'язання проблеми, яка має завершитися практичним результатом [13].

Залучення студентів до дослідницької діяльності в процесі їх роботи на лабораторних, практичних та семінарських заняттях є одним із напрямів науково-дослідницької діяльності. Іншим напрямом такої діяльності є залучення до наукових досліджень, що проводяться під керівництвом професорсько-викладацького складу кафедр. Результатом такої наукової роботи можуть бути статті та тези доповідей, участь у наукових конференціях та конкурсах наукових праць різного рівня.

Починаючи з перших років навчання, необхідно знайомити майбутніх лікарів з основами наукових

досліджень, під час яких вони здобувають навички самостійного вивчення фахових дисциплін на базі наукових принципів. Так, студенти на етапі доклінічної підготовки є учасниками науково-дослідницької роботи, що проводиться у формі конспектування окремих розділів курсів, які вивчаються, та оформлення роботи у вигляді рефератів; участь у виготовленні наочностей, створення бібліографічного огляду.

Як правило, стимулювання науково-дослідницької діяльності здійснюється викладачем. Тому необхідно запропонувати форми та методи самостимуляції студента до цієї діяльності, щоб ініціатива виходила від нього. Причиною недостатньої активності й ініціативності студента вбачається наявність у нього бар'єрів, відсутність навичок такої діяльності. Вони формуються у процесі використання проєктної технології.

В основі методу проєктів лежить розвиток пізнавальних навичок майбутніх лікарів, умінь орієнтуватися в інформаційному просторі, самостійно здобувати нові знання, їх обробляти та відтворювати, розвивати клінічне мислення. Метод проєктів може виступати як шлях пізнання, так і спосіб організації цього процесу [1].

На сучасному етапі підготовки майбутніх лікарів, здатних до ефективної професійної діяльності в умовах медіаінформаційного суспільства, передбачає спроможність навчатися протягом життя й засвоювати нові медіатехнології, що загалом сприятиме розвитку їхньої медіакомпетентності. Пошук шляхів і засобів професійної підготовки майбутніх лікарів потрібно спрямувати насамперед на широке впровадження в освітній процес медіатехнологій для застосування інноваційних методів навчання, а також на активізацію самостійної діяльності як умови формування медіакомпетентності фахівця охорони здоров'я.

Відповідно до рекомендації, представлених С. Сисоевою, та з огляду на поставлені нами завдання щодо формування медіакомпетентності майбутніх лікарів, а також розвитку у них креативного мислення та пізнавального інтересу, започаткований нами курс, що реалізується у формі дистанційного навчання у мікрогрупах, передбачає застосування таких методів навчання, як: пояснювально-ілюстративний, практичний, репродуктивний, гра [7].

Окремої уваги потребує неформальна освітня діяльність у процесі доклінічної професійної підготовки майбутніх лікарів, яка створює передумови для формування медіакомпетентності майбутніх лікарів у процесі доклінічної професійної підготовки та сприяє обміну знаннями і досвідом між студентами, розвитку творчих здібностей, критичному мисленню, мотивації навчання, аналітично-пошуковим здібностям. Як наслідок, важливе значення набуває гурткова робота студентів, наприклад, гур-

ФОРМИ ТА МЕТОДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

ток “Формування медіакомпетентності як невід’ємний компонент у професійній підготовці лікаря”, який створений на базі кафедри медичної фізики, біофізики та вищої математики Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У результаті практичного пошуку здійснено обґрунтування форм та методів, які дають змогу реалізувати зміст формування медіакомпетентності майбутніх лікарів у процесі доклінічної професійної підготовки в медичному університеті. Подальші дослідження вбачаємо у впровадженні запропонованих форм та методів навчання в освітній процес закладів вищої медичної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гузій Н.В. Категорія професіоналізму в теорії і практиці підготовки майбутнього педагога : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Національний педагогічний університет М.П. Драгоманова. Київ, 2007. 577 с.
2. Дутко О.М., Лебідь І.Ю. Методика наукових досліджень : навч.-метод. посіб. / упоряд. О.М. Дутко, І.Ю. Лебідь. 2-ге вид. допов. та перероб. Кам'янець-Подільський : Видавель Ковальчук О.В., 2023. 160 с.
3. Коваленко В. Дидактичні умови ефективної організації самостійної роботи студентів з англійської мови. *Інноватика у вихованні*. 2020. Т. 2. № 11. С. 138–144.
4. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 232 с.
5. Пайкуш М.А. Теоретичні та методичні засади інтеграції та професійно-практичної підготовки майбутніх лікарів : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2019. 602 с.
6. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи : підручник для студентів педагогічних факультетів. Київ : Абрис, 1997. С. 39.
7. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих. Київ : ЕКМО, 2011. 320 с.
8. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості : підручник. Київ : Міленіум, 2006. 344 с.
9. Софій Н.З., Кузьменко Н.З. Про сто і один метод активного навчання. Київ : Крок за кроком, 2003. 116 с.
10. Стучинська Н.В. Вивчення дисциплін фізико-математичного циклу у медичних університетах: відбір змісту та структурування навчального матеріалу. *Молодь і ринок*. 2006. № 4 (19). С. 38–45.
11. Телічук В.Г. Інноваційні методи та форми проведення семінарських занять у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання. *Topical aspects of social science disciplines and innovative methods and technologies of their learning and teaching : scientific monograph*. Riga : Baltija Publishing, 2023. P. 374–401.
12. Тітова О.А. Формування позитивної мотивації викладачів та студентів в умовах організації навчального із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій. *Наука і методика* : зб. наук.-метод. пр. 2009. Вип. 17. С. 126–129.
13. Філоненко М.М. Методика викладання у вищій медичній школі на засадах компетентнісного підходу : метод. рекомендації. Київ, 2016. 88 с.

14. Швед М. Самостійна робота студентів : навч.-метод. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 205 с.

15. Abdalova O.I., Isakov O.J. The use of e-learning technologies in the educational process. *Distant and virtual training*. 2014. № 12. P. 50–55.

REFERENCES

1. Huzii, N.V. (2007). Kategoria profesionalizmu v teorii i praktitsi pidhotovky maibutnoho pedahoha [The category of professionalism in the theory and practice of training the future teacher]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv, 577 p. [in Ukrainian].
2. Dutko, O.M. & Lebid, I.Yu. (2023). Metodyka naukovykh doslidzhen [Methodology of scientific research]. *Teaching-methodical manual*. (Ed.). O.M. Dutko, I.Yu. Lebid. 2nd ed. supplemented and revised. Kamianets-Podilskyi, 160 p. [in Ukrainian].
3. Kovalenko, V. (2020). Dydaktychni umovy efektyvnoi orhanizatsii samostiinoi roboty studentiv z anhliiskoi movy [Didactic conditions for effective organization of students' independent work in English]. *Innovation in upbringing*. Vol. 2. No. 11. pp. 138–144. [in Ukrainian].
4. Nahaiev, V.M. (2007). Metodyka vykladannia u vyshchii shkoli [Teaching methods in higher education]. *Tutorial*. Kyiv, 232 p. [in Ukrainian].
5. Paikush, M.A. (2019). Teoretychni ta metodychni zasady intehratsii ta profesiino-praktychnoi pidhotovky maibutnikh likariv [Theoretical and methodical principles of integration and professional and practical training of future doctors]. *Doctor's thesis*. Vinnytsia, 602 p. [in Ukrainian].
6. Savchenko, O.Ya. (1997). Dydaktyka pochatkovoii shkoly [Didactics of primary school]. *Textbook for students of pedagogical faculties*. Kyiv, p. 39. [in Ukrainian].
7. Sysoieva, S.O. (2011). Interaktyvni tekhnologii navchannia doroslykh [Interactive technologies for adult learning]. Kyiv, 320 p. [in Ukrainian].
8. Sysoieva, S.O. (2006). Osnovy pedahohichnoi tvorchosti [Basics of pedagogical creativity]. *Tutorial*. Kyiv, 344 p. [in Ukrainian].
9. Sofii, N.Z. & Kuzmenko, N.Z. (2003). Pro sto i odyn metod aktyvnoho navchannia [About one hundred and one methods of active learning]. Kyiv, 116 p. [in Ukrainian].
10. Stuchynska, N.V. (2006). Vychennia dystsyplin fizyko-matematichnoho tsykladu u medychnykh universytetakh: vidbir zmistu ta strukturuvannia navchalnoho materialu [Studying disciplines of the physical and mathematical cycle in medical universities: selection of content and structuring of educational material]. *Youth & market*. No. 4 (19). pp. 38–45. [in Ukrainian].
11. Teliichuk, V.H. (2023). Innovatsiini metody ta formy provedennia seminar skykh zaniat u vyshch ykh navchalnykh zakladakh zi spetsyfychnymy umovamy navchannia [Innovative methods and forms of conducting seminar classes in higher educational institutions with specific study conditions]. *Topical aspects of social science disciplines and innovative methods and technologies of their learning and teaching : scientific monograph*. Riga, pp. 374–401. [in Ukrainian].
12. Titova, O.A. (2009). Formuvannia pozytyvnoi motyvatsii vykladachiv ta studentiv v umovakh orhanizatsii navchalnoho iz zastosuvanniam informatsiino-komunikatsiinykh tekhnologii [Formation of positive motivation of teachers and students in the conditions of educational organization with the use of information and communication technologies]. *Science*

and methodology: collection of scientific-methodical works. Vol. 17. pp. 126–129. [in Ukrainian].

13. Filonenko, M.M. (2016). *Metodyka vykladannia u vysshchii medychnii shkoli na zasadakh kompetentnisnogo pidkhodu* [Teaching methodology in a higher medical school based on the competence approach]. *Methodical recommendations*. Kyiv, 88 p. [in Ukrainian].

14. Shved, M. (2013). *Samostiina robota studentiv* [Independent work of students]. *Teaching-methodical manual*. Lviv, 205 p. [in Ukrainian].

15. Abdalova, O.I. & Isakov, O.J. (2014). The use of e-learning technologies in the educational process. *Distant and virtual training*. No. 12. pp. 50–55. [in English].

Стаття надійшла до редакції 07.01.2025

УДК 378.091(477):004.9

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.322606>

Андрій Тригуб, аспірант Українського державного університету імені Михайла Драгоманова,
лектор заходів підвищення кваліфікації
Вищої школи адвокатури НААУ

Євген Прокоф'єв, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри психології і педагогіки

Національного університету фізичного виховання і спорту України

Володимир Товстоган, кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри теорії й методики виховання, психології та інклюзивної освіти

Комунального вищого навчального закладу “Херсонська академія неперервної освіти”

Херсонської обласної ради

ІННОВАЦІЙНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ: ТЕХНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ МОДЕЛЮВАННЯ

У статті проаналізовано особливості моделювання інноваційного освітнього середовища закладу вищої освіти з використанням цифрових інструментів та інформаційних систем.

Уточнено сутність понять “освітнє середовище”, “інноваційне освітнє середовище”, “моделювання інноваційного освітнього середовища”. Доведено, що технологізація процесу моделювання інноваційного освітнього середовища дає змогу створити оптимальні умови для ефективного поєднання у цьому процесі управлінських підходів та інноваційних ресурсів, що сприятиме поліпшенню якості освітнього середовища, підвищенню його прозорості та ефективності.

Ключові слова: заклад вищої освіти; інноваційне освітнє середовище; моделювання; цифрові інструменти; інформаційні системи.

Літ. 17.

Andrii Trihub, Postgraduate Student of
Mykhaylo Drahomanov Ukrainian State University,
Lecturer of Professional Development Classes of the Higher School
of Advocacy of the Ukrainian National Bar Association

Yevhen Prokofiev, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor,
Associate Professor of the Psychology and Pedagogy Department,
National University of Physical Education and Sports of Ukraine

Volodymyr Tovstohan, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor,
Associate Professor of the Theory and Methodology of Education,
Psychology and Inclusive Education Department,

Communal Higher Educational Establishment

“Kherson Academy of Continuing Education” of the Kherson Regional Council

INNOVATIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT: TECHNOLOGICAL ASPECT OF MODELING

The article analyzes the features of modelling the innovative educational environment of a higher education institution using digital tools and information systems. The essence of the concepts of “educational environment”, “innovative educational environment”, “modeling of an innovative educational environment” is clarified. It is found that an innovative educational environment is a system of interconnected conditions, resources, technologies and pedagogical approaches, which are created to ensure effective learning, develop innovative thinking and form key competencies in students. It is aimed at adapting the educational process to the modern challenges of society and the labor market, using the latest scientific achievements, digital technologies and creative approaches to learning. The main characteristic of an innovative educational environment is its dynamism and ability to quickly adapt to changes, integrating new knowledge, technologies and tools.